

РУСЛАН

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о 5½ год. по полудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Осолінських ч. II. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсманна.

Рукописи зертває ся лише на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Передплата
на «РУСЛАНА» всіяють:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долларів, або 12 рублів; з висилкою двічі в тижні 5½ доллара, або 10 рублів; з висилкою що суботи 4½ доллара, або 9 рублів.
Поодинокє число по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

«Вирвеш ми очи і душу мь вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановх псалмів М. Шашкевича

Справа виборчої реформи в галицькім соймі.

(X) Нераз уже вказували ми на се, що проволіканє полагоди межинародного спору польско-русского в Галичині виходить лише в хосен крайних живел. Чехи є таким наглядним доказом, до якого ступня вибував там радикалізм в обидвох супротивних таборах і довів наостанку до цілковитого спинення законодавчої діяльності чеського сойму та поставив весь край і єго населенє над пропастию фінансової руїни. По таких сумних довголітних досвідках дійшли наостанку обидва спорячі народи до того переконаня, що дальший такий стан є неможливий, що він виходить лише на шкоду краю і обидвох там поселених народів.

Сего однак не хотіла зрозуміти більшість галицького сойму, проволікаючи розв'язку і поладу польско-русского спору. А лучає ся тепер як раз добра нагода зробити почин по розв'язки польско-русского питання, поладити коли вже не весь обсяг питання, то бодай єго значну частину. Від коли новий сойм триває, висунула ся на перше місце між єго задачами — поладити виборчої соймової реформи. Від десятиків літ рускі послі соймові виступали з усікими внесеннями а навіть самостійними начерками соймової ординації виборчої, однак зустрічали все перепони посеред соймової більшости.

Колиж в 1907 р. вибрано нову посольску палату держ. ради на основі загально-го виборчого права, перестаріла і так уже давно виборча ординація галицького сойму стала повним анахронізмом, з покликанєм до законодавчої роботи теперішнього сойму справа ухваленя виборчої реформи для кр. сойму стала пекучою. Огуг насувала ся для соймової більшости добра нагода усунути те покривдженє руского народу, яке єму загодіяла Шмерлівівська ординація і перевести таку реформу, яка признавала би Русинам число мандатів відповідне числу населеня а також їх культурному розвиткови і поступови. Однак мимо того, що вторік ухвалено покликати неустанну комісію для виробленя начерку виборчої ординації, справа проволікала ся до безконечности. Така проволока причинила ся до витвореня невдоволеня і розятрення в широким верствах народних, а сим найкрасше покористували ся соціялістичні і з ними споріднені всепольскі живла, розбудивши широку агітацію не лише у Львові, але й по краю, а також руска соціялістична „Земля і Воля“ в ч. 40. з дня 14. жовтня с. р., як ми у вчерашнім числі нашого двєвника навели в „Огляді часописий“, видала поклик: „Спинити обради сойму“, здержати рух тої перестарілої, скрипучої машини!“

Не довго на се треба було жлати, бо д. 19. жовтня, як уже відомо, пп. Старухи, Думка і т. д. впровадили парламентарну тактику до галицького сойму, а хоч засіданя формально не переривано, то оно з ве-

ликим трудом відбувало ся непарламентарно і закінчило ся скорше, як сего вимагала дійсна потреба.

Після такої доси небувалої в галицькім соймі події, прийшла соймова більшість до переконаня, що дотеперішнє єї поступованє не було правильне і в пятницю 21. с. м. скликано вперше нараду предсідників усіх соймових клубів, на котру прибули: пп. Лясковский (конс.), Лво (лівиця), Стапінський (люд.), голова українського клубу п. др. К. Левицкий і др. Король голова правого москвофільского клубу. Не явив ся задля виїзду о. Колпачкевич, голова лівого москов. клубу (Дудикевичівців). Протягом двоухгодинної наради п. Гломбінський подав звіт дотеперішньої діяльности виборчої комісії, а зазначивши, в яким стані находиться тепер ся справа, виказав домаганя поодиноким польским клубів а іменно після начерку консерватистів склад сойму мав би бути такий: вірілісти 12 мандатів, велика власність 44, сільська курия 74, курия міст 28, загальна курия по містах 10, торгові палати 3, промислові палати 2—3, рільнича організація 12 (з того 6 на консерватистів і по 3 на людовців і Русинів) — разом 186—190 мандатів. До сего начерку відноситься ся лівиця прихильно, а людовці домагають ся, щоби поділати виборців в сільській курії на більше і менше оподаткованих і заявляють ся проти вимаганої консерватистами плуральности. В східній Галичині польскі стороництва видвигають начерк тримандатової пропорциональности.

Вечері над Леманом.

Написав о. Марія Моравский, з дозволу видавця переложив о. Іван Плавюк.

(Дальше).

Сьвященник. Так є, ся характеристика чудес Христа вам і п. Deville дуже удала ся. Зовсім инакше виглядає надприродна сила, яку люди облудно собі приписують, а инакше та, що єї Бог деколи подавав сьвятим людям, а ще инакше та, що єї Воплощений Бог має яко власність. У перших, як ви се, панове, добре завважали, чути позу, у других дає ся запримітити покірна невенність себе, горяча молитва, щоби примирити Бога, стараннє відданє Богу всеї слави. Петро молить ся при тілі клячучи, коли мав воскресити Товиту; Павло лежить хрестом на тілі молодця, що забив ся, спадаючи з вікна в Гроді. Христос не показує жадного ні фізичного ні морального висиленя; звичайно навіть не визнає Отця, а коли се робить, як при воскресеню Лазара, то молитва єго є лише подякою. Свої чуда називає він ділами Отця, щоби зазначити їх божественність, але рівно і ще частійше називає їх своїми справами. Ділає їх часом за дотиком, щоби обявити жизненну силу свого тіла; але найчастійше ділає їх одним словом, приказом: приказує хоробам, приказує вітрам і морю, приказує смерті, — що дуже живо пригадує сталь Сотворителя: нехай буде світло, — нехай стане твердь, — нехай родить земля, — і так стало ся. Приказ є найпитомішим виразом діла

в людській мові, що є актом всемогучої волі; тож чуда Христа є з тим ділом рівнорядні.

Hainberg. Тож ви, Отче, думаете, що чуда Христа доказують дійсно єго божество?

Сьвященник. Думаю, що спосіб, яким Христос творить чуда, може бути лише питомий Божій особі.

Miss Wilson. Мені здає ся, що обминаючи навіть єго чуда — кожде майже єго слово з Евангелия окремо взяте, яснє божественно-стю і є зовсім неможливе на устах простого смертника. Тож прошу, котрий чоловік міг би сказати, що Христос пр. мовить до Марти, плачучої над гробом брата: „Я є воскресє і живте; хто в мене вірує, хотяй би умер, оживє“...? З яких людских уст, через чью гадку можуть вийти слова: „Я, сьвітло, прийшов на сьвіт, щоби кождий, хто в мене вірує, не ходив в темноті“? Або то чудесне благословенє для надлюдских ставів душі, що їх сьвіт передше не знав і з іменя?; — або то незрозуміле і недорічне пророцтво, дане ученикам при прашаню: „Будете на сьвітї переслдовані, вигнані з божниць, биті, забиті“, — „але не бійте ся, я побідив сьвіт“...? Я не умію висловити того, що відчуваю, але я сьвідома того, що в тих словах міститься ся якась нескінчена мудрість, краса, сила, велич, що перевисшає все, що людске, що сотворене.

Deville. Так є; в таких словах Христа міститься ся первень нескінчености. Але не кождому дано безпосередно се видіти, а сему, що не видить, не можна того пояснити — бо лишних слів на се не маємо. Однак кождий, бодай в історичних наслідках тих слів, може справдити, що в них містило ся щось божественного. Яквій наслідок мали слова найбільших людских фільо-

софів? Були то огники на мочарах, що заблїмали на хвилю, нічого не огріли, не дали ніякого життя. А кожде слово Христа було плідне і жизненне. По шляхах історії можемо помічувати, як они прозябали. З того слова зродили ся мученики, з иншого дїви, з третого добродійні інституції; з иншого повстала в своїм часі основна конституція суспільности, відріжняюча, що цїсареві належить ся від того, що Богу, а з иншого знов нині прозябає гадка взаїмної любови ближнього. А хто може сказати, кілька цвїту і овочів з того насіня прозябне ще в будучности?

Miss Wilson. Дуже добре; але я ще не даю за виграну, щоби слова Христа не були очевидно божественними для кождого, що хоче їх розважати. Бож, прошу вас, чи не є се словом очевидно божественним: приказати себе любити над все? Люди приказують, щоби їх слухати, силують до того, щоби їх бояти ся, тужать часом за тим, щоби їх любити — але чи приказують? Чи такий приказ мав би місце? А щож доперва сказати, коли домагає ся для себе любови всіх людей над все? Се не лише богохульство, але і шаленість, що не може прийти до голови ніякому чоловікови. А такої любови домагає ся Христос абсолютно: „Хто любить отця або матір більше як мене, не є мене гідний, а хто любить сина, або доньку більше як мене, не є мене достойний“. А ще енергїчнійше у другого Евангелиста мовить, щоби всі природні любови були ненавастно супроти найвисшої любови єму валежної.

(Дальше буде).

Показало ся отже, що неоправдана була вимівка проволоки реформи нібито задля того, що ще не порозуміли ся в сій справі між собою польські сторонництва і тому не можуть пересправляти з рускими послами.

Після сеї наради відбула ся у маршалка гр. Баденього друга нарада в пририві пп. д-ра К. Левицкого і д-ра Короля і п. Гломбінського, на котрій рішено для справи виборчої реформи відбувати сталі конференції клубових предсідників, як се буває у віденським парламентам.

Сторонництва соймової більшости прийшли отже до переконання, що не можна тих важних справ, до яких між иншими належить також виборча реформа, полагати лише в своїм замкненім кружку, а треба до участі в нарадах допустити і запросити також руских послів. Таке поступоване було вже давно вказане, бо якнебудь число руских послів соймових так незначне і розбите на суперечні групи, всеж таки є они представниками другої половини населеня в краю, руского народа, котрому також основними законами державними заперучено рівноправність.

Справа виборчої реформи, як із звіту про галицький сойм на иншій місці видно, рушила змертої точки і ввійшла на дорогу парламентарної розправи і переговорів між представниками обох народів. Як звіщає „Діло“, внесе укр. руский клуб самостійний начерк виборчої реформи, на основі спільних нарад соймових послів з Народним Комітетом.

Допись з Парани.

(Народні діячі серед бразилійської Русі).
(Дальше).

Нині дякує весь нарід Паранський сам, що радили п. Стефанови їхати в Бразилію, або з чийого рамени его вислано.

Коли п. Стефан приїхав в Парану, тишились оо. Василияни (хоть его вже дещо пізнали на морі, бо з пим сюди їхали), що на полі просвітнім поведе нарід — а що розуміє ся на штуці лікарській — буде потрібний справді западаючому на здоровлю нашому переселенцеві.

Коли він осів в Парані, пізнали скоро всі, що не такий він чоловік, за якого его мали! Се інтелігент пересяклий наскрізь засадами радикальними а тим самим ворожо настроений против оо. Василиян. Перший клич, що добув ся з грудий п. Стефана, осівшого в Парані, був: „Проч з Василиянами“.

Бл. п. о. Роздольський, хоч був ворожо настроений против оо. Василиян (бо конаючи вже в тестаменті лишив „Василиян жевіть киями“) всеж таки не годив ся з думкою п. Стефана, бачучи сліпу, безглузду напасть на сих, що разом з ним покладали підвалини під освіту в Паранській Русі.

Треба признати, що перші, котрі організували нарід не був п. Стефан, але оо. Василияни і бл. п. о. Нікон Роздольський. Его неприязнь до оо. Василиян походила з непорозуміння з поодинокими оо. Василиянами, що під сю пору працювали в Парані по инших кольовіях!

Закон Божий вяже кожного священика, чи в краю, чи в Бразилії, що не глядить кризь пальці на вибрики і промахи їм підвладних, але картає провинних? Коли би оо. Василияни не виступали против гріхів п. Стефана і его табору — тоді п. Петрицкий увінчав би всіх Василиян авреолею борців за Божу науку і нарід.

Оо. Василияни, бачучи безвіру, радикальну працю, стають ему і приклонникам на ноги, сим їх параліжують, відводячи нарід від безвірства, а упокоють засади Христові, по обовязку Божого закона, своєї совісти і свого звання.

І з сеї причини оо. Василияни в очах п. Петрицкого є чимсь таким, що про духа злого з більшим пошанівком говорять як о першім лучшій ему навіть незнанім лично о. Василиянинні.

Хто зживсь серед галицьких релігійних від-

носин, сей не зрозуміє, до чого може дійти наш чоловік втративши за морем віру.

Виступає п. Петрицкий в ріжних дописях „Свободи“ против оо. Василиян, начеб они опанували цілковито всю Парану, і є начеб королями царства руского в Парані?

Хтож винен сему, що оо. Василияни приїхали в Парану, будь що будь на місію тяжку, і просять світске духовенство о ратунок і підмогу, а духовенство світске не приїжджає? Хтож винен сему, що кождий поїде скорше в Зєдинені Держави, як в Бразилію? Сему винні, після п. Стефана, оо. Василияни!

Кілько є осель в Бразилії, що від кількнайцяти літ очікують священика, а священик не приїжджає? Відповідає п. Стефан, що сему винні оо. Василияни, зробивши умову з єпископом, щоби світске свящєнство не приймає!

А знав п. Стефан, кілько неприємностей мали оо. Василияни з причини сеї, що єпископ о. Павла Петрицкого не хотів прийати задля декрету з 1897 р. а они обставали і благали єпископа, щоби трудностей не робив.

І був би єпископ о. Павла прийняв в свою Паранську дієцезію, коли би не брутальний арогантський, обиджающий вислів священика супроти єпископа: „Ви (єпископи) маєте неслюбні жінки, а ми маємо слюбні!“

Хтож винен, що о. Павла не прийняв єпископ? Таж в тім згляді і по факті просили єпископа оо. Василияни, щоби о. Павло лишив ся в дієцезії яко правний священик. Не помогли просьби, єпископ юрисдикції о. Павлови не дав, до дієцезії не прийняв і о. Павло нині є друга причина роздору народного і безглуздах партій! Нині, хто его держить в Бразилії, як не п. Стефан! О. Павло був би давно виїхав в Галичину, а з причини п. Стефана нині роздор подвоїв ся, ненависть партійна збільшилась! Одна хата — одна родина. Батько ходить до незалежного священика а мати і половина дитий до о. Сімцова! Хто є причиною сего, що о. Павло, не маючи власти в дієцезії Паранській не зважаючи на заборону єпископа, справляти церковні функції, вінчає — вінчання неважні? Се ви спричинюєте!

(Конець буде).

Огляд часописий.

(„Русское Слово“ і „Голосъ Народа“ про зневагу С. Е. митрополита Шептицкого. „Голосъ Народа“ висіснює Ченстоховські злочини, щоби плюгавити оо. Василиян, виповідає війну руско-католя. Владикам а особливо С. Е. Еп. Чеховичови. „Гром. Голос“ радує ся, що „піп“ зломив ногу. „Земля і Воля“ про політику україн. соймового клубу. „Подільске Слово“ про попиране свого промислу і тов. „Просьвіта“).

(Конець).

Від якогось часу почали і у нас наклепувати, щоби дбати про розвиток свого рідного промислу. І зовсім справедливо, бо лише ті народи двинуть ся до значного культурного ступня і добробиту, котрі попри хліборобство дбають також про торговлю і промисел, а тим самим не допускають, щоби чужі живла втискали ся яко посередники і забирали з того користі для себе. Недавно подали і ми в нашій часописі відрядну вість про утворене окремого товариства, котре має дбати про наш народний промисел. Один не все у нас іде так, як треба, бо й наші люди а навіть товариства дають ся визискувати чужинцям. Ось „Подільске Слово“ в ч. 32. з 15. жовтня подає вість, що Головний виділ товариства „Просьвіта“ у Львові дав ся надужити якомусь віденському жидови, котрий пускає в світ паперці цигаретові з етикеткою „Просьвіта“, а убиває витвірню Русина Біляньского в Збаражі. Справа так важна, що перепечатуємо в цілости статю „Под. Слова“ і голос п. Біляньского, нехай Головний Виділ „Просьвіти“ пояснить прилюдно сю справу. Статя „Под. Слова“ звучить:

Як ми попираємо свій промисел?

Як звісно, існує в Збаражі від трох літ фабрика туюк і паперців п. Евгєна Біляньского. Властителем фабрики є Русин і всі робітники

заняті у фабриці Русини, тож належало сподівати ся, що всі Русини як один будуть горячо попирати сю фабрику, уживаючи виключно єї виробів, тим більше, що вироби сеї фабрики в нічим не уступають виробам инших фабрик а до того п. Біляньский значну пайку зі свого зиску призначував і призначає на народні цілі. Користав з того наш Народний Комітет, користала Селяньска Бурса в Тернополи, удержувана філією Просьвіти, користали також і инші інституції.

Тимчасом Головний Виділ товариства Просьвіта у Львові замість пійти на руку сій одинокій рускій фабриці і своєю повагою і цілим своїм авторитетом єї поперти, ввійшов в умову з якимсь віденським гандляром і за марних 5% не вагав ся поперти его виробу, наражаючи на очевидну руїну фабрику п. Біляньского і позбавлене роботи всіх єї робітників.

Поступованє Головного Виділу „Просьвіти“ є для нас тим більше незрозуміле і неясне, що як нас улевнювано зі сторони п. Біляньского, він звертав ся вправді не письменно але за посередництвом одного з виділових також з подібною офертою але на жаль безуспішно.

Річ природна, що, загрожений руїною, мусів п. Біляньский взяти ся до оборони своєї екзистенції і в тій цілі видав слідуючий листок:

Слєво до рускої суспільности!

Не пора, не пора, не пора! — Не пора нам кланятись ідолови чужого промислу! Не пора нашими грішми запихати кишені чужинців на нашу власну загибель! Не пора нам служити чужим фабрикам і бути агентами і посередниками тих фабрик! Такі гадки насувають ся кождому мимохить, що зрозумів, в чім будучність наша.

Ось, появились нові виробу туюк і паперців з шумними рускими етикетками „ПРОСЬВІТА“. Товариство Просьвіта засипує нас прибками сих виробів, та кличе до суспільности: „Уживайте лише сих виробів, бо з них маємо 5% доходу!“

Так, уживайте лише сих виробів, бо се вироб чужої нам фабрики віденського жида! Уживайте лише тих, а не инших, хотяй би лише тому, щоби убити свою руску одинокую фабрику туюк і паперців в Збаражі! Попирайте фабрику жидівску, а руску нехай попирають Німці, Француви, Турки, Татари.

А на шпальтах наших часописий аж кипить від накликів: „Свій до свого!“ — Попираймо наш рідний промисел і торговлю! „Закладайте спілки продукційні, щоби визволити ся з ярма чужих промисловців!“ „Правда, що се чудово звучить, Панове в „Просьвіти“?

Ви добре знали, що вже від трох літ існує в Збаражі одинокую руска фабрика туюк і паперців, котрої виробу не гірші, від жидівских — котра дає у себе заробіток десяткам руских робітників, — котра, на народні цілі дала вже доси 1500 корон (в тім Народний Комітет дістав 400 корон), і котра, вкінці потрафилаб дати „Просьвіті“ також 5% або і більший. Ви знали се, бо в часописях писалось про сю фабрику занадто много. Ви знали, але зігнурувались єї, даючи нашій суспільности наглядний примір, як належить стремити до двигнення свого промислу, по мисли повисших кличів.

Передомною лежить статут „Спілки продукційної“ котрої цілю є: сполучити економічні сили народу закладанєм фабрик і т. д. Основателі сеї спілки задумують на початок заложити фабрику мила і свічок. Щастє Боже! в так гарнім ділі — однак мимохить приходить мені на думку доля моєї фабрики. Тяжкий удар, якого зазнала она від Тов. Просьвіта через заключене умови з фабрикою жидівскою, змусив мене до сего, що з місяцем вереснем с. р. перестаю бути властителем сеї фабрики бо віддаю єї Спілці уділовій, опертій на статутах Спілки продукційної у Львові. Може під фірмою народної фабрики потрафить она удержати ся та зазнає більшого попертя у своєї суспільности. Я, яко одиниця сеї суспільности, не міг бороти ся проти конкуренції чужої фабрики, рекламованої Т-вом „Просьвіта“ і уступив, щоби уникнути руїни.

Кінчу, виражаючи щирю подяку тим всім, що доси мою фабрику зволили попирати, та бажаючи з цілого серця, щоби так нова народна фабрика туюк і паперців, як і фабрика мила і свічок як найкрасше розвивались, щоби агурту-

вали коло себе цілу нашу суспільність а тоді маю надію, що жадне Товариство хотіть би найпопулярніше, не відважить ся запродаватись в агенти чужинців, хоч биза незвати як великий процент, до поборовава рідного промислу — бо не „Просвіта“ аві Русини роблять інтерес на фабриці віденській, а та фабрика робить інтерес на Русинах, бо доперва окрухи зиску нам надають — а то 5% — а за се мусимо кормити віденського робітника, а нашому вказувати дорогу до Америки. Тов. „Просвіта“ має розвивати рідний промисл а не бути агентом жидівської фабрики. Як се погодити, що ті самі патріоти, що підписують відозву спілки продукційної і кличуть: даймо зарібок своему робітникови — і ті самі свій промисл запродали! і робітникови своему хліб відібрали.

Збараж в серпні 1910.

Евгеній Білинський.

У відповідь на сей листок одержав п. Білинський письмо, котре тут наводимо без зміни.

Львів дня 27. вересня 1910.

Високоповажаний Пан

Евгеній Білинський

в Збаражі.

Уважаємо за свій обовязок забрати слово до Вашої відозви з серпня с. р. під заголовком „Слово до рускої суспільности“ і в інтересі правди спростувати, що не ті самі патріоти, „що підписали відозву Спілки продукційної, свій промисл запродали...“ З основателів лише один чоловік може бути в підозріню, що співчував акції „Просвіта“, хотіть і сего не легко доказати, прочі всі зовсім непричастні роботі, проти котрої цілком слушно виступаєте.

Простуючи сей факт, просимо при нагоді неслухно зроблений заміт що до „Спілки продукційної“ відкликати, бо такий закид може слушно спинити суспільність в попіраню молодої, ще навіть в житє не увійшовшої інституції.

Маємо певну надію, що прихилите ся до нашої гадки, а поручаючи ся Вашим зглядом остаємо

З високим поважанем

Спілка продукційна

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою у Львові.

Наведене письмо ясно доказує, що сей поступок є негідний товариства „Просвіта“ і належить его рішучо осудити, як се осудила Спілка продукційна.

З огляду на сей лист п. Білинський надсилає таку заяву:

Я супроти сего перепрашаю всіх членів, котрі підписали відозву продукційної Спілки а не брали участі в запроданю рідного промислу, натомість з натиском п'ятною „одвиццю“, котра запродала віденському гандлярюви наш промисл яко зрадника нашого промислу і се зможу доказати — а певно наша суспільність стане по моїй стороні.

Евгеній Білинський.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

В комісії для справ маринарки в угорській делегації предложив адмірал гр. Монтекуколі експозе, в яким стверджено, що наша монархія під зглядом розвитку морської сили стоїть серед великих держав на останнім місці, та що конечні є великі жертви, щоби австро-угорську маринарку поставити в відношеню що до сили на тім становищі, на яким находила ся она в 60-их роках.

В польській каналовій політиці наступив великий зворот після нарад польських соймових клубів консервативів і людовців. Як звісно, Коло польське обстаючи при каналовім законі з 1901 р., довело до сумного кінця останньої парламентарної сесії. На тім самім становищі станули опісля й польські соймові послы, але реасумція сеї ухвали оказала ся можливою з огляду на се, що була она неможливою до переведеня наслідком фінансового положеня держави. Тепер знов наступила в соймі (хоч ще не остаточна) зміна фронту, яка може мати великий вплив на здібність парламенту до праці, бо участь Кола польського в більшости праці тепер майже запевнена.

Міністер фінансів Білинський представив в часі нарад стан водних доріг і подав поводи, задля котрих правительство відраджує переведенє сего закона. Притім заявив міністер, що є два виходи з сего: або прийняти відшкодованє, яке предкладає правительство, або полишити невиконаним закон з 1901 р., позаяк аві теперішнє, аві будуче правительство не зможе прийняти на себе одвічальности за переведенє закона про водні дороги. В дебаті висловлено згоду на відшкодованє, але рівночасно поставлено домаганє, щоби підвишити его зі 120 міль. корон.

Заграниця.

Здаєть ся, що Персія не охоронить ся від заборчої жадоби зі сторони Росії та Англії. До сего треба грошей, а Персія їх не має; з сеї причини перське правительство є зовсім безсилне і безрадне та навіть не відповіло ще на англійську ноту. У Франції вважають перське питання небезпечним для Англії і Росії. З огляду на тяжку одвічальність, яку они на себе беруть, Росія най дбає про Фінляндію, Польщу, Україну, Кавказ і останки Манджурії. Англія, яка недавно відраджувала Франції, щоби не запускала ся за далеко в Мароку, повинна знати, що дорога з Бусіру до Шірасу дальша, чим з Казаблянки до Маракешу.

Цікавий що до перського питання є голоє „Новаго Времени“. З нагоди англійської ноти лише оно, що Росія не має заміру ділити Персію, або єї нищити, лише має на цілі „забезпеченє законних прав Росії“. Росія не бере ся за опікуєство, але готова попірати внутрішній перестрій Персії. Коли Персія прийме простягнену до неї руку, тоді остане на карті Азії, в противім же разі счезне з неї.

В Португалії видко тепер ясно, що побіда революціоністів можлива була лише наслідком утечі короля, а також тому, що люди, на яких вірність він був зданий, забули в части на свій обовязок (от, як міністри, котрі заховали ся вельми трусливо), з другоїж сторони наслідком браку свідомого проводу в боротьбі з революцією, через що оборона була зовсім безхосенною.

Французкий міністер-предсідник Бріан находит ся тепер в великім клопоті. Він побачив, що его сили в боротьбі з радикальними соціалістами за слабі, що лучше вийти з ними в приязні зносини. Найшов ся на те спосіб. На місце уступившого міністра рільництва бажає Бріан прийняти до свого кабінету радикального соціаліста. В тій справі розпочав він вже переговори з радикальними соціалістами. Коли ему удасть ся довести з ними до згоди, тоді его становище буде сильніше як коли небудь; не удасть ся, се, тоді може з ним бути зле, тим більше, що Бріан задер ся з правцею. Так отже судьба міністерії Бріана зависима від его зручности та жадоби радикальних соціалістів, посісти міністеріяльну теку.

Туреччина вела від довшого часу переговори з Францією в справі позички. Не можна було їх ніяк довести до кінця, аж нараз урвали ся они: справа позички розбила ся зовсім, як голосять останні вісти. Причиною сего мають бути непорозуміння в турецькім кабінеті, які вбухли між цивільними і військовими представниками. Військовість переперла здаєть ся свою волю, то є не хоче допустити до контролі зі сторони Франції над оруженєм Туреччини, бо Франція хоче дати позичку лише під тим услівем, що у неї, а не деінде буде Туреччина замовляти воевні припаси. А що Франції се не удало ся, тому справа позички розбила ся.

Просимо відховити передплату.

Новинки.

— Календар. Ві второк: руско-кат.: Прова муч.; римо-кат.: Криспіна. — В середу: руско-кат.: Карпа; римо-кат.: Лукіяна.

— „Діло“ викручує ся сіном. Недавно подало в ласну телеграму з Вінніпегу про зневагу Є. Е. Митрополита Шептицького тамошними рускими радикалами і додало від себе примітку,

в котрій не тільки не нашло аві слівця докору для них за сей поганій вчинок, ало навпаки висловило тим певне вдоволенє. Вчєра подало, надумавшись, після невдоволеня викликаного тим у власних его кругах таку новинку:

„За осудженє Січинського. Під таким титулом поміщена була в 226. ч. „Діла“ депеша з Америки, в котрій доношено про демонстрацію радикалів проти Митрополита гр. Шептицького у Вінніпезі. Поміщенє тої депеші дало нагоду польській і москвофільській пресі до напастій на Митрополита і на нашу часопись а „Русланови“ навіть до інсинування нам симпатий (!) до того способу „політичної дискусії“, якого хопились — по телеграфічному донесеню — американо-руські радикали проти особи Митрополита. Щоб основно провітрити стан справи, звернулись ми телеграфічно до добре поінформованих кругів в Америці та одержали нині відти телеграму такого змісту: „Демонстрація, яку радикали намірали уладити, невдалась, а все відбулось як найкращє“. — З певною сатисфакцією містимо се спростованє, яке підринає основу всяким напастям і інсинуаціям.“

Чомуж „Діло“ перше не провітрити, чи ся „власна телеграма“ вірна, чи ні, а подало так легковірно і з своїм знаменним додатком, а тим самим дало нагоду до великого gaudium в таборі тутешних москвичів і радикалів, як ми се виказали в „Огляді часописий“?!

— Чи „Діло“ має бути органом жидівських соціалістів? Ось в суботнім числі подає таку новинку: „Пятий зїзд жидівської соціальної партії робітничої „Поале Цйон“ відбуде ся в днях 24, 25. і 26. б. м. у Львові. Від арапжерів того зїзду дістаємо такий комунікат: Партія поалесіонська є частию всесвітньої організації жидівських соціалістів, котра має своїх сторонників по всіх усюдах, де лише мешкають жидівські робітники. В послідних роках мала ся партія великий вплив на всі прояви жидівського життя. Прямуючи в своїй остаточній цілі до відродин народу в жидівській державі соціалістичній в Палестині, не забуде актуальних відносин і обставин життя жидівського пролетаріяту в краях ось тепер замешканих. Теперішній зїзд має розвязати цілий ряд засадничих справ партійних, окремо же справу заводових організацій і праці культуральної серед жидівських народних мас. Наряди партійного зїзду попередить безпартійний зїзд жидівських торговельників Галичини і Буковини, скликаний поалесіонською партією, а має він застановити ся над фаховою організацією жидівських торговельників.“

Чи се личить дневникови „Народного Комітету“?!

— „Уроки русского языка“. „Прик. Русь“ для приспаня чуйности шкільних властей, написала, що в москвичівських бурсах перестали сего року учити московської мови. По правді, всі ті бурси повинні спростувати сю лож, а однак лише г-жа Растваецкая від общ. „Жизнь“ простує в останнім числі „Прик. Р.“, що в бурсі кройки і шитя учать „русского языка“.

— Літанє у Львові. В пятницу і суботу виступив інж. Заблятніг з літаком системи Врайта на янівських оболонях. Лети були ледви кількामінутові і вічим незамітні. Так скінчив ся „авіаїтичний тиждень“ від давна реклямований польською пресою. Мали літати ще якісь львівські літачі, на своїх літаках, але видко, їх винаходи до нічого.

— Заговор сербських офіцирів. Дивні відносини панують в Сербії. Аві король, аві скупштина тільки не значать, що офіцирський корпус. Без відпусток і дозволу зїхали ся до Білгороду офіцири з цілої Сербії, щоби в разі смерти наслідника престола Олександра не допустити до назначеня кв. Юрія престолонаслідником. Був се справдішній заговор, який міг скінчити ся кроваво, бо офіцири грозили мечем і огнем. На щастє хорому Александрови полекшало.

— Ріжні вісти. Ревізії, переведжені по всій Росії сенаторами з Петербурга, виказали мільонові крадіжи і розтрати державного гроша, а найбільше в військовім заряді і на залізницях. Сенатор Меден викрав недавно, що на стації Миколаєвск украдено товарів на сім мільонів рублів. — З Ріо де Жанейро доносять, що коло Пара розбив ся пароплав „Валлі“ і згинуло 50 осіб. — До Ченстохови прибув висланик рос. міністерства внутр. справ, Петров і провірює касові книги ясновгорського монастиря. Комісія установлена єпископом до завідуваня монастиря уступила, бо Петров заявив, що єї не знає.

Галицький сойм.

На засіданю в суботу дня 22. жовтня с. р. маршалок подав палаті до відома протест українських послів проти останнього засіданя. Відчитав его секретар сойму п. Скварко.

Протест звернений до маршалка покликуює ся на §. 76. регуляміну і зазначає, що рускі послы протестують проти суперечного з регулямі-

ном поведення під час засідання з 19. с. м. Стенографічний протокол стверджує, що весь час від першої до останньої точки дневного порядку тривали неперестанні крики, свисти і бите в пульти. Не могли отже відбуватися наради, не було промов звітників, ані не відчитувано внесень, не давано нікому голосу і ніхто не міг чути, які внесень і коли приходили під голосоване. Мимо сего маршалок мімікою полагодував справи і довів до мнимої полагоди дневного порядку, хоч рускі послы проти сего протестували. Що не було можливо перевести наради по думці регуляміну, доказує обставина, що по перерві продовжене нарад почало ся вже о годині 12:36, а перед тим промовляло 6 бесідників.

Супроти сего цілий дневний порядок з дуже важними справами не міг бути переведений, а що по мисли регуляміну всі соймові справи повинні бути всім зрозумілі і доступні, то нема сумніву, що всі ті ухвали від першої до послідньої точки з 99. засідання є неважні і проти того члени українського клубу протестують.

По відчитанню заявив маршалок, що сей протест буде долучений до протоколу останнього засідання разом з заявами его або інших послів.

До протесту українських послів прилучив ся пос. Дудикевич в імени свого клубу і заявив, що внесе в тій справі письменний протест.

Маршалок заявив, що поступить після регуляміну і переконає ся, чи піднесені закиди є оправдані і на слідуючій засіданню або спростує сам дотичні місця або піддасть до рішення палати.

Пос. др. К. Левицкий забрав опісля голос перед дневним порядком і на основі §. 81. регуляміну домагав ся спростовання стенографічного протоколу з останнього засідання в сих точках: 1) при уступі „поставляють крики, трублене і бите в пульти зі сторони українських послів“ долучити дальший уступ „і ті оглушуючі демонстрації тривають дальше“. Се доповнене протоколу потрібне тому, бо з неповного тексту виходить, що ті демонстрації тривали лише коротку хвилю, що однак не є згідне з правдою; 2) що би при кожній точці порядку нарад додати „українські рускі послы протестують проти незгідного з регуляміном трактованя тих справ“, бо бачивши з міміки на президиальнім місці, що западають якісь мними ухвали, голосно протестували проти сего; 3) що би спростовано дотичні точки протоколу в тім напрямі, що звітники з причини гамору внесків не відчитували, але входили тільки на трибуну і по кількох хвилях сходили; 4) що би при кожній точці додати, що „з причини оглушуючих криків в салі не було чути слів маршалка“, бо справді так було, а коли не чути слів провідника нарад, то о нарадах сойму не може бути бесіди; 5) що би при кінці протоколу додати „за весь час намаганого трактованя дневного порядку нарад тривали неустанні крики, галас, трублене і бите пультами на лавах українських послів“.

Маршалок гр. Бадені відповів, що піднесені закиди провірять і о скільки признасть їх оправданими, зарядить зміни. Остаточне рішення належить до палати.

До протесту прилучив ся і п. др. Король іменем москвофільського клубу і заявив, що внесе письменний протест на найблизшій засіданню.

По полагоді петицій п. др. Левицкий назначив становище українського клубу до суботнього засідання.

Наука, штука і література.

— З театру. Для милуючої музику публіки принесло суботннше представлене опери Чайковського „Евген Онегін“ чимале розчароване. Проявило ся скоро, що театр підняв ся завдання переростаючого поки що его сили і стиснені услівя, серед яких довелось нашій дружині грати. Маленька сценка „Гвяди“ невідповідна до виставлюваня опер, оркестра театральна вистарчаюча до народних штук, оказала ся за слабою, ба навіть неприготованого як слід і при всім признанню і пошаві для перетомленої дружини годі не добачити, що театр поки що не має відповідних сил до ставленя трудніших опер. А тямити треба, що „Евген Онегін“, хоть на погляд легкий до виконаня, ставить сивакам довлі далеко йдучі вимоги та трудности. Вже сам факт ставленя „Онегіна“ на нашій сцені, серед некорисних условин говорять ярко про недостачу орієнтації управи в тій області штуки. Хоть би протє і якою мірою оціняти суботнншну виставу, буде се конче промах в першому ряді з боку самоїж управи театру. Всьо виходило блідо, не поетично, не мальовничо.

Соннншним явищем у тім всім була п-ні Фільмена Лопатинська в ролі Татьяни. Зайво було би повторяти загально звісні прикмети співу та гри п. Лопатинської. В суботу мимо депримуячого окруженя співала прекрасно, а її високо

артистична повна виразу і сили гра складала ся на сотворене креакції, що домінувала понад всім. П. Івлєв як Онегін був більше чим неінтересний. Низкий бас з деревляною серединою і з дуже прикрою горою, при тім гра без віякої сили ні плястики — всьо те не може бути услівем для Онегіна.

Симпатичне вражінє робив п. Романовский як Ленський. Малий ліричний тенор, певна дистинкція в поведеню на сцені виріжияла его на сірому тлі. Найщасливішим моментом була V. відслона.

Та найсильніше вражала на представленю театральна оркестра, недостровна, неприготовлена, псувала иноді найкрасні місця.

Є се для дирекції театральної певпо мemento, що би на будучність числила ся більше з межами можливости.

Рекомпензатою в певній часті за суботнншну невдачу було веселе недільне представлене старенької комедії Старицкого „За двома з аяцями“ („Молний жених“). Артисти найшли ся знова в своїому світі, грали з житєм з вервою, иноді може й перетягали — але то була ведля — публіка сердечно сьміяла ся та оплескувала артистів. Пивні типи сотворили Сірко Юрчак та Проня-Мархольд; Голохвостий-Стадник був надто еквілібрастичний та модерний.

Посмертні оповістки.

— Ілія Олесницький, емер. урядник залізничий, упокоїв ся дня 22. с. м. в 75. р. житя. В. е. п.!

Телеграми

з дня 23. жовтня.

Відень. Budapest. Korr. доносить, що в перших днях листопада відбуде ся спільна конференція міністерска і займе ся уложенем бюджету і приготованем предлог на сесию делегації в 1911. р.

Білгород. Вїзд короля Петра до Риму, заповіджений на 23. листопада, відложено з причини хвороби наслідника престолоа.

Банконг. Снямеккий король Хуляльонкорн помер вчєра по короткій недугі.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 16. до 31. жовтня 1910.

Найгарнійша сензация.

Шоленно о 8. год. вечер представлене. В неділі і сьвята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлене. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Ол. Барвіньский, Историчний огляд засновин Народного Дому у Львові (наоснові жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский, З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego listk Edw. Gniewosza, szefa sencyjnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego — Ціна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Ніщинського Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного. — Ціна 1 К.

Григорій С. Сковорода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймишка, повість. — 60 с. Княгиня 30.

Проф. Ратміров, повість „Мордовця. — 40 с

Оржешко, Великий, новеля. — 50 с

Іов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарських, від шкід огневих під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпечєня,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припаде на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголешєня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977—; инші фонди К 594.647—; разом К 2.781.624—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Кракора	5:50	8:55	1:30	5:45	10:05
Кракора	7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:05	—	—
Мідволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновель	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновель	—	—	—	6:35	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Стрия	—	—	—	10:19 D	—
Самоова	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Рава рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05 Л	1:33 З	8:00	9:25 З
Брухович	7:49 K	1:20	4:10 З	3:26 K	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 K	5:00	9:26 K	10:07 K
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 P
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39 A

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	вночі
Кракора	3:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Кракора	6:04	8:40	3:55	7:45	12:40
Кракора	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновель	6:10	9:35	—	—	10:35
Черновель	—	9:10	2:23	—	2:56
Станиславова	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 B	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	8:00	9:05	3:40	—	10:40
Рава рускої	7:34	—	2:30	7:10	11:35 З
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович	6:13	10:05 D	2:35 З	8:38 З	11:35 З
Брухович	7:34	12:25 З	4:24 З	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20 K	1:35 H	3:35	6:39 K
Любіня	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40
З Підзамча о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	8:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 A
З Личакова до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в неділі.

A = лише в середі і суботи. — B = від 1:6 до 30/9 щоденно; B = в день перед кождою неділю і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділі і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — K = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6. до 31/ щоденно. — H = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат сьвята. — P = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим кат сьвята.